

Rerum Naturalium Fragmenta No. 7

<i>Jaskó Géza:</i> Tejelő tehenek takarmányozása	3
<i>Jaskó Géza:</i> Nyári és téli takarmány hizóba állított teheneknek és tejelő teheneknek	7
<i>Jaskó Géza:</i> Elvetélés teheneknél	11
<i>Jaskó Géza:</i> Olajpogácsa beszerzési forrása - Tök etetése tejelő tehenekkel	18

Budapest
1897

Tejelő tehenek takarmányozása.

Jaskó Géza

316. számú kérdés. A főváros kültelkén, nyaralókhöz közel lakom. Birtokom melyen jó rétem van, néhány órai távolságra van tőlem. Innen hozatok be takarmányt teheneimnek. A közel nyaralókban vannak vevőim.

Igen lekötelezne azon tapasztalt gazdatársam, ki nekem kezdőnek és igen nehéz viszonyokkal, de csüggedetlen kedvvel küzdőnek bölcs tanácscsal szolgálna arra, hogyan, mennyit etessek, hogy lehető legjobb tejet kaphassak.

Zöld takarmányt nem etethetek, mert kjs birtokom távolsága ezt nem engedi. Gyári moslékot etetni nem akarok. Vevőim, ilyen tejet nem vesznek. Ősztől tavaszig van répám, szénám szárított sűrű kukoriczám, polyvám, kukoriczaszár, kukoriczalevél póttakarmánynak.

Májusban midőn már répám nem volt, szénát vágtam árpadarával és sós vízzel megned-vesítve korpával, árpadarával és aprított burgo-nyával keverve adtam napjában kétszer, utána szénát szálasan.

Most burgonyám midőn elfogyott, szép leveles, zölden szárított lóherét vágtam szecskának, sós vízzel megnedvesítve korpával, árpa-darával (ilyen árpakása gyárból kikerülő árpa-korpával). keverve adtam naponkint kétszer reggel 5 órakor. Utána jó szénát, délbe kevés szénát és délbe ivó víz helyet korpás moslékot.

A tej gyenge 16 fokos. Igen nagy hálára kötelezne azon tapasztalt gazda, ki szives lenne tanácsot adni, mivel pótoljam az etetést, hogy jobb tejet kaphassak. A szecskázott száraz és fenntebb jelzett módon etetett lóhere közé kejsz verjük-e most burgonyát is? Ez kissé drága most, de mégis megteszem, ha eredménye lesz. Vagy adjak némi olajpogácsát közéje? Szóval igen nagyon segítene rajtam ki tanácsot adna, hogy a fent sorolt

és rendelkezésemre álló takarmányokból hogy és mennyit etessem ősztől tavaszig és tavasztól őszig. W. Gy.

(Felelet a 316. sz. kérdésre.)

A tejelő teheneket főleg vizdus takarmányneműeken kell tartani. A tej maga is főleg vízből áll, tartalmaz egyéb alkatrészek mellett mintegy 86-87% vizet. Azért is akár nyári akár téli takarmányozásról legyen is szó olyan takarmányt kell választanunk, amely sok vizet tartalmaz. Nyáron tehát frissen használt fiatal nedvdús zöld takarmány, télen pedig gumós és gyöknövények a legmegfelelőbbek.

Emellett azonban etetendő olyan koncentráltabb összetételű takarmányféle is, amely tápláló anyagot, főleg pedig fehérjét és zsirt is juttasson az állatok szervezetébe, legalább is olyan mértékben, mint az nemcsak az állatok jó húsban való megtartására szükséges, hanem hogy emellett elég sok és zsirdus tejet is szolgáltatassanak. A tejelő teheneknek ugyanis olyan takarmánykeverék nyújtandó 1000 kgr. élő-súlyra naponta, amely 24.000 száraz anyag mellett 2.500 fehérjét. 12.500 szénhydrátot és 0.400 zsirt tartalmazzon 1 : 5.4 arány mellett, mert csak ilyen takarmányozás célravezető melyben korpát, darát, szénát, olajpogácsát vagy más ehhez hasonló tápanyagot etetünk.

A kérdésttevő eddig folytatott takarmányozása, amint a fentiekből kitűnik, nem lehetett célravezető. Nincsen kizárva ugyan a lehetőség, hogy lóherén, árpadarán és korpán tejelő teheneket tartani lehessen, pláne, ha az etetéseknél ezeket elegendő mennyiségben adjuk s lehetséges az is, hogy a tej közepes minőségű s elegendő zsiros is lesz, de a termelés aligha fog haszonnal járni, mert az illető takarmányokból

többet adunk a kelletténél s igen sok anyag kárba is vesz. A korpás moslék, amelyet délben adni szokott teheneinek a tejelést éppen víztartalmánál fogva nagyban elősegítheti s a víz helyett ezentúl is azt adhatja.

Hogy viszonyainál fogva zöldsztakarmányt nem etethet, az elvégre nem nagy baj, ha helyette burgonyát könnyen beszerezhet. Ez azonban múlhatatlanul szükséges. Jó lesz azonkívül olajpogácsát (legajánlatosabb a repcze-olajpogácsa) is beszerezni, mert e nélkül kedvező arányú takarmánykeveréket, a mely a megkívántató fehérjemennyiség mellett tulsok szénhydrátot ne tartalmazzon, összeállítani nem lehetséges.

Olajpogácsát minden körülmények között előnyös etetni tejelő tehenekkel, már csak azért is, hogy a tej zsírtartalma növekedjék. A vevők is jobban szeretik az ilyen tejet. Ha egyesek ellenségei is az olajpogácsa etetésének, állítván, hogy az állatok nem szívesen eszik s emésztési bántalmakat okoz, ezt könnyen el lehet kerülni. Az olajpogácsa etetését kis adagokban elkezdve s fokozatosan emelve 3 kg.-ig (1000 kg. élősúlyra értve) sohasem lehet hátrányos. Lehetőleg apróra kell darálni, de lisztté őrölni felesleges s azután kissé megnedvesített szecskával keverve kell a többi takarmány közé elegyíteni.

Az eddigi nyári takarmányozáson tehát olyképp változtasson, hogy 1000 kg. élősúlyra számítva naponként, de úgy, mint eddig kétszerre feletetve burgonyát 25 kg., árpakorpát 2½ kg., árpadarát 1 kg., lóhere szénát 13 kg., tengeri szárat 1 kg., répapogácsát 2½ kg.

Ezen takarmánykeverék tartalmaz 23.535 száraz anyagot, 2.525 fehérjét, 13.282 szén-hydrátot és 0.495 zsírt, 1 : 5.7 arány mellett. A tengerit szecskázva a keményebb szálú szénával keverje a megvagdalt burgonyához. Darát és olajpogácsát legcélszerűbb reáhin-teni a keverékre. Délben úgy amint eddig tette, ezentúl is adhat külön is egy kevés szénát unaloműzőnek.

Ősztől tavaszig, ha elegendő répával rendelkezik, azzal folytathatja az etetést olyformán, hogy 1000 kg. élősúlyra számítva adagol naponta kétszeri etetésre: 50 kg. takarmány-répát, 2½ kg. kukorica darát, 2 kg. buzapolyvát, 1 kg. kukoriczaszárat, 3 kg. repczepogácsát, (nyártól ősz felé lassan-ként emelve) és 12 kg. lóhere szénát. Tartal-maz 23.250 száraz anyagot, 2.493 fehérjét, 12.812 szénhydrátot és 0.540 zsírt 1 : 5.6 arány mellett.

A zsírtartalom ezen keverékben az előírtnál valamivel több, de ez csak előnyös s a takarmányt sem sokkal drágítja. Elkészítés úgy-mint fentebb.

A szecskázott széna egy részét célszerű, midőn a repczepogácsával keveri, sós vízzel ezentúl is megönteni. Sót különben is kell nyújtani a teheneknek akár mint darabos kő-sót, akár porrá zúzva a takarmányra hintve. Fejenként és naponként 15-20 grot kell számításba venni.

(Köztelek, vol.7, 1897, no.55, p.976-977)

Nyári és téli takarmány hizóba állított teheneknek és tejelő teheneknek.

Jaskó Géza

Ö. S. gazdatársunk a következő kérdést intézte hozzánk: „Jó erőben lévő bonyhádi és pinzgauai teheneket állítok be hizóba augusztus hó elején. Szeretném ha ezekkel deczember hó 1-jére készen lennék. Most a hizlalást zöld és erőtakarmányokkal szeretném megkezdeni s később ha répám a földből kikerül, azzal s esetleg zsombolyázott vörös herével folytatni. Most rendelkezésemre áll: zöld here és sűrű tengeri, rétiszéna, zabosbükköny, és vörös here széna, tavalyi sarjuszéna és zsombolyázott vörös here. Erőtakarmányokból: Szárított moslék (aradi Neuman-féle gyárból), tengeri esetleg korpa és árpadara. Később répa és fenti erő és szálas takarmányok elegendő mennyiségben. Kérem gazdatársaimat, hogy ezen takarmánynemnek felhasználásával úgy a hizó, mint fejős tehenek számára, takarmányozási összeállítást e lapok útján közölni szíveskedjenek.”

A hizóba állított marhákat a rendelkezésre álló takarmányokkal a következőképpen takarmányozza. A hizlalás első periódusában az első 6 hét tartama alatt a zöldtakarmány-féléket használja fel, sőt még a II. időszakban is, minthogy a répára legjobb esetben szeptember végén, de lehet hogy csak októberben számíthat, szintén a nyári hizlalást folytassa.

Később azután megtartva a fokozatos átmenetet napról-napra kevesebb zöldtakarmányt nyújtva a hízóknak, ezzel kapcsolatban a répa etetésére térhet át aképpen, hogy a nyári takarmányozás beszüntetésénél a zöld takarmánynak először egy negyedét később felét napokon át répával pótolja. Hogy mennyi ideig tartson ez az átmeneti állapot azt pontosan megmondani nem lehet, mert nagyrészt az állatok takarmány

értékesítő természetétől is függ; mindenesetre a fokozatos átmenetre nagy súly fektetendő, mert a hirtelen takarmány-változtatás a hizlalás menetére előnyös nem lehet.

A hizlalás első periódusában (6-7 hét) 1000 kg. élősúlyra egy napra számítva adagolandó: zöld lóhere 20 kg., csalamádé 30 kg., II. oszt. réti széna 5 kg., kukoriezdara 4 kg., buza korpa 2 kg., szárított burgonyamoslék 1 kg., zabos bükköny széna 5 kg, vörös here széna 5 kg. Ezen takarmánykeverék az átlagos számítások szerint 27.250 száraz anyagot, 2.480 fehérjét, 14.109 szénhidrátot és 0.617 zsírt tartalmaz 1 : 6.3 arány mellett.

A második időszakban (5 hét) 1000 kg. élősúlyra s naponta: Zöld lóhere 20 kg., csalamádé 20 kg., II. oszt. réti széna 2½ kg., kukoriczadara 4 kg., buza korpa 3 kg., szárított burgonyamoslék 3½ kg, zabos bükköny széna 5 kg, vöröshere széna 7½ kg. Tartalmaz 26.515 száraz anyagot, 3.005 fehérjét, 14.683 szénhidrátot és 0.716 zsírt. Táparány 1 : 5.4.

A fokozatos átmenetet betartva a II. időszak végével 1000. kg. élősúlyra adagoljon: takarmányrépa 60 kg. (15-20 kg.-on kezdve) zsombolyázott vörös here 15 kg., kukoriczadara 3 kg., buza korpa 2 kg., szárított burgonyamoslék 4 kg., (az első időszakban jelzett 1 kg.-tól kezdve hetenként fokozatosan emelendő 4 kg.-ig) zabos bükköny széna 10 kg.

Ezen takarmány keverékben 26.715 száraz anyag 3.000 fehérje, 15.098 szénhidrát és 0.630 zsír foglaltatik. Táparány 1 : 5.5.

Végül a III. időszakban (5 hét) 1000 kg. élősúlyra számítandó: takarmányrépa 60 kg., zsombolyázott vöröshere 15 kg., kukoriczadara 3 kg., buza korpa 1 kg., szárított burgonya-

moslék 3 kg., zabosbükköny széna 10 kg. Tartalmaz 24.980 szárazanyagot, 2.700 fehérjét, 14.203 szénhidrátot és 0.570 zsírt 1 : 5.8 arány mellett.

A fejősteheneket (1000 kg. élősúlyra átlag 2½ db) a nyár folyamán a következő takarmányon tartsa: zöld lóhere 20 kg., csalamádé 25 kg., buza 5 kg., szárított burgonyamoslék 3 kg., sarjuszéna 12 kg. Tartalmaz 24.034 szárazanyagot, 2.502 fehérjét, 12.225 szénhidrátot és 0.557 zsírt 1 : 5.4 arány mellett.

A fokozatos átmenetet itt is betartva, a takarmányozás a tél folyamán a következő lesz : takarmányrépa 50 kg., zsombolyázott vöröshere 22.5 kg., kukoricadara 1 kg., szárított burgonyamoslék 3 kg., zabosbükköny széna 8 kg. Ezen takarmánykeverék 23.441 szárazanyagot, 2.501 fehérjét, 12.391 szénhidrátot és 0.489 zsírt tartalmaz 1 : 5.4 arány mellett.

Mindezen számítások a Th. Dietrich — J. König-féle tabellák értékszámai után készültek; minthogy nem tudtuk, hogy a szárított moslék tengeri vagy burgonya feldolgozása után nyeretett-e, a burgonyamoslékra vonatkozó értékszámok lettek a fentiekben felhasználva.

Tudomásunk szerint a Neumann szeszgyár burgonyát és tengerit vegyesen dolgoz fel. A különbség a kétféle moslék között ugyan nem nagy; a burgonyamoslék valamivel több fehérjét tartalmaz, mint a tengerimoslék.

De a szárított tengerimoslékban majdnem megegyeszen annyi zsír foglaltatik, mint a szárított burgonyamoslékban s azért, ha a feletetendő moslék véletlenül tengerimoslék lenne, a tejelő

tehenek takarmányösszeállításánál legalább $\frac{1}{4}$ -el kevesebb veendő.

A takarmány feldolgozását illetőleg a hizó marhák takarmányozásánál a zöld takarmány a keményebb szárú szénával — amit a marha amúgy otthagyna — felszecsكَázandó s keverendő az erőtakarmányokkal. A szálastakarmányok utólag adandók. Ha naponta kétszer etet, úgy délben szintén czélszerü lesz az állatoknak szálas takarmányt nyújtani. A szárított moslék apróra zúzandó s akár külön is, akár egy kissé megnedvesített felszecsكَázott szénával nyújtható. Itatni minden etetés után kell. A répát úgy a hízó, mint a tejelő tehenek takarmányában apróra szeletelve kell nyújtani a félrenyelés veszélye miatt.

A hizó marha az I. időszakban 30 gr., II. időszakban 50-60 gr., a III. időszakban 40-50 gr. sót igényel; a tejelő tehén 10-20 gr. sót kíván meg naponként.

(Köztelek, vol.7, 1897, no.65, p.1132-1133)

Elvetelés teheneknél.

Jaskó Géza

Sz. I. ur a következő kérdést intézte a „Köztelek” szerkesztőségéhez : “Mult év november havában vettem a lábodi gazdaságból 15 db allgaui tehenet és 10 db előhasu üszőt, melyekből janár, február és márczius havában minden elképzelhető ok nélkül 5 előhasu üsző elvetélt. Állatorvost is hívtam, de az sem tudta az elvetelés okát adni; elébb a helyváltoztatást és a másképpeni takarmányozást okolta, de oly közelségben nem lehet a klímaváltozás oka s az állatok jobb takarmányozásban részesülvén, ez sem idézhette elő az elvetélést. Utóbb e fölött többen is tanácskoztak, s azt állították, hogy talán nagy beltenyésztés okozta ezen elvetélést; azonban ezen üszők közül egy már itt. üzekedett egy Magyar-Óvárról vett bikával, tehát itt a beltenyésztés egészen ki van zárva, így azt sem fogad-hatom el oknak. Gondoltam ragályos elvetelésre, de egyrészt a legelébb elvetélt üsző egészen elkülönítettett és másrészt sem a tehenek közt, sem a magam tenyésze-téből származott előhasu üszők között egy eset sem fordult elő.

Az üszők folyattak	elvetéltek
1 1896 VII. 21. 6	1897 I. 8.
2 „ VII. 25. 7	„ II. 7.
3 „ VII. 2. 8	„ III. 4.
4 „ VII. 20. 7½	„ III. 7.
5 „ VII. 20. 9	„ III. 15.

A folytatás idejét azonban egészen biztosan nem mondhatom, így lett az a vételnél bemondva, de a teheneknél is a bemondott idő s leellés közt nagy különbséget tapasztalván, azt egész biztosnak nem tarthatom. A 6-ik üsző folytatott 1896 deczember 3-án és elvetélt július 12-én.

Kérdem tehát, hogy mi lehetett az oka ezen elvetelésnek s vajjon ezen üszőknél nem kell-e félni, hogy ez ismétlődjék és tenyésztésre használható-e. Egész az elvetelésig egészen egészségeseknek látszanak, frissek,

jókedvűek s jól esznek és táplálkoznak; a hátramaradt 4 rendszeren megellett, úgy mint a vett tehenek is.”

A tehenek elveteléséről, annak okairól s az ellene való védekezésről már nagyon sokat irtak e lapok hasábjain is s azért ezen alkalommal nem szándékozom külön-külön felsorolni mindazon egyes körülményt és alkalmi okot, ami a tehenek elvetelését előidézheti.

Röviden összegezve azonban fel kell, hogy említsem, tekintettel a fertőző természetű elvetelés elleni védekezés fontosságára, hogy az elvetelés sporadikus alakját, midőn egyes tehenek nagyobb időközökben vetélnek el, leginkább az erőművi behatások, az állatokkal való durva bánásmód, a takarmány kevés tápértéke vagy romlott volta, esetleg különböző kórnemző baktériumok által inficiált vagy anya-rozszzsal kevert anyagok feletetése, tulhideg vagy bűzös ivóvíz, forró moslék adagolása idézheti elő.

Némelyek felfúvódás után, vagy ha az állatok vasúton szállítottak vagy lábon hajtattak, nagyobb erőkifejtés után láttak elvetelést bekövetkezni. Ezenkívül azonban még sok egyéb ok is szerepelhet; a magzat, vagy burkai megbetegednek, esetleg az anyaállat is megbetegedvén nem képes kielégítően táplálni magzatját.

A körülmények pontos mérlegelésére, a helyi viszonyok teljes ismerete, úgy az elvetelt mint a még vemhes tehenek észlelése után, képes csak az állatorvos a valódi kórnemző okot megállapítani.

Ha azután egy tehenészetben rövid idő-közökben több tehén elvetél, az az a baj járványos alakban jelentkezik, annak legtöbbször a rossz, penészes, rothadt vagy gombáktól fertőzött takarmány az oka. Szerepet játszhatik néha a gyors takarmányváltoztatás vagy a rossz ivóvíz is.

Lényeges különbség van azonban az ilyen járványos jellegű, de nem fertőző és a szintén járványszerűen fellépő fertőző természetű elvetélés között.

Amíg ugyanis az előbbinél főleg a takarmányozásban keresendő a baj előidéző oka, addig a fertőző természetű elvetélésről mindig egy még közelebbről nem ismeretes mikroorganizmus idézi elő az elvetélést. Brauer, Nocard az elvetélt tehenek hüvelyváladékában és a magzatburkok között találtak mikrobákat, amelyeket az elvetélés előidézői gyanánt tekintenek. Megerősítik a gyanút járványos fertőzőelvetélés esetén az egyes elvetélt teheneken előzőleg észlelhető klinikai tünetek. Három-nyolcz nappal az elvetélés előtt, a külső ivarszervek kissé duzzadtak s a péranyílásból nyálkás-savós, hígan folyó, sárgás színű váladék folyik. Emellett a péra nyálkahártyája élénk veres színű s melegebb a rendesnél.

Az ilyen járványos fertőző elvetélés valóságos réme a tehenészeteknek. Ahová ez egyszer beveszi magát, onnan kiirtani igen nehéz. Óriási csapás ez, amely évről-évre több áldozatot követel s elfojtására valóságos irtó hadjáratot kell folytatni statáriális rendszabályokkal. Az első teendő ilyen esetekben, hogy az elvetélt magzat összes burkaival együtt megsemmisíttessék, akár tűz által, akár dezinficiens folyadékkal leöntve.

Meg kell szüntetni továbbá a magzatburkok kirothasztását; nem szabad eltűnni, hogy a burkok hetekig a méhben visszamaradjanak. Az elvetélt tehenek hüvelye és méhe 2%-os kreolin, karból vagy lysol oldattal kiirrigálandó, az elvetelés után rögtön és azután hetenkint egyszer-kétszer, amíg a leellések tartanak. Emellett az elvetéltek s az elvetelés gyanúsak, azaz amelyeknek péra-nyílásából váladék ürül, teljesen elszigetelendők az egészségesektől. A vemhes tehenek hüvelyébe hetenkint kétszer szintén 2%-os kreolinos irrigáció alkalmazandó gyenge nyomás mellett. Ezen műveletet azonban csakis állatorvos végezheti. Ahhoz nem értő ember csak művi elvetélést idéz elő.

A külső ivarszervek, ezombok belfelülete és a farok töve ezen folyadékkal szintén lemosandó, hogy az esetleg odatapadt fertőző anyag szintén megsemmisíttessék.

Hogy most már a fenforgó esetben mi idézte elő az elvetélést, arra határozott s biztos feleletet adni nagyon nehéz. Mint minden velünk levélileg közölt betegség diagnózisának megállapításánál, ugy ennél is csak a helyi viszonyok és körülmények teljes ismerete, pontos helyszíni szemle, a betegek és egészségesek megfigyelése, az állatok életére, takarmányozására befolyó minden egyes mozzanatnak napokon át történő pontos észlelése után lehetne biztosan nyilatkozni.

A helyváltoztatásban az ok csakugyan aligha kereshető, kivéve azt az esetet, hogyha az uton az állatok nem részesültek elég gondos ápolásban, vagy ha maga a szállítás az állatok fizikai erejét túlságosan igénybe vette. De ebben az esetben az elvetélések a szállítás megtörténte után rövidesen bekövetkeznek.

Ami a takarmányozást illeti, itt nem csupán a takarmány minősége a fontos, hanem mennyisége és a takarmányozás módja is szerepet játszik. Huzamosabb ideig tartó zöldtakarmányozás is ártalmas lehet; sok hideg víz felvétele hasonlóképen. Sőt a hirtelen átmenet egyik takarmányozásról a másikra, ha még az utóbb feletetett takarmány jobb is mint az előbbi, oka lehet az elvetelésnek.

Akik a beltenyésztés, egy vérben tenyésztésben keresték a baj kutforrását, azok jó nyomon jártak. A rokontenyésztés a nem szakértő kezében veszélyessé válhatik. Keletkezhetnek utódok, amelyek hibákat és kóros hajlamokat nyernek és folytatva a rokontenyésztést, hova-tovább még satnyább ivadékokat nemzenek, és tény, hogy az ilyen közeli rokontenyésztésben egyes betegségek surlókor (juhoknál) tuberkulózis (teheneknél) gyorsabban terjednek és esetleg utódaikra is átörököltethetnek, de a fertőző természetű elveteléssel a rokontenyésztés összefüggésbe nem hozható.

Az a körülmény, hogy az elvetélések a magzat érettségének 7-8-ik hónapjaiban következtek be, a fertőző természetű elvetelés gyanúját erősíti. Nem állítjuk határozottan, hogy ez így van, mert így a messze távólból amint már az előzőkben kifejtettem, nem is lehet, azonban minthogy egyéb kórnemző okot nem találtunk, kénytelenek vagyunk fertőzést a baj előidéző okául konstatálni. Nem lehetetlen ugyanis, hogy a vásárolt anyag magával hurcolta a fertőző mikrobákat s azok, amint a tapasztalatok igazolják, a vemhesség 7-8-ik hónapjaiban szokták az elvetélést előidézni.

Hogy az először elvetélt üszőt elkülönítette, az helyes volt, de sajnos, ha a talán egymás mellett állott állatok már korábban fertőzve lettek, a védekezés terén nem sokat használt. Hogy pedig a saját, már régebb idő óta fenn-álló tehenészetében nem következett be egy elvetelés sem, az egyrészt szerencse s magya-rázatát leli abban a körülményben, hogy a fertőző anyag csak a váladékokkal, a magzattal s annak burkaival terjed, esetleg a kezelő személyzet eszközeivel, de a legelőn át nem; eddigelé legalább pozitív észleletek hiányoznak. Másrészt azonban ellenbizonyítéka annak, hogy a helyi viszonyok, takarmányozás, ivóvíz s az állatok gondozásában a baj kuforrását keresni nem lehet s csakis a vásárolt anyagban behurczolt fertőző gombák idézhették elő az elvetéléseket.

Hogy vájjon a most elvetélt üszőknél jövőre nem-e kell félni a baj ismétlődésétől, arra nézve azt felelhetem, hogy pontosan utána kell nézni vagy nézetni állatorvossal, hogy magzatburokrészletek nem-e maradtak vissza az elvetélt tehenek méhüregében. Ha igen, az haladéktalanul kiveendő s megsemmisítendő, mert jobb tényésztalajt kívánni sem lehet a fertőző anyagnak. Azután az elvetélt tehenek hüvelye és méhüre 2%-os desinficiáns folyadékkal (lysol, karból vagy kreolin) amint már fennebb ecseteltem, — kiirrigálandó. — Ez nem ártalmas s az egészséges el nem vetélt, rendesen megellett teheneknél is mint preservatív intézkedést igénybe lehet venni. Le kell mosni ugyanezen dezinficiáns folyadékkal a külső ivarszerveket, czombok belfelületét és a farok tövét is.

Ez azon intézkedés, amely fertőző természetű elvetelés ellen a legnagyobb sikerrel alkalmaztatott s amelylyel az elvetélések sorozatát egyszerre, mintegy ketté lehet vágni. Ezen eljárást legczélszerűbb szintén szakértőre bízni, ha azonban az állat-

tartó gazda maga akarja végeztetni, jó lesz, ha maga személyesen felügyel s a cselédeit ellenőrzi, hogy intézkedéseit pontosan hajtsák végre. Ellen esetben a várt siker könnyen elmaradhat.

Természetesen ezen intézkedések fogantatásával a fertőző természetű elvetelés ellen minden lehetőt elkövettünk; a vemhes tehenekkel való gondos bánásmód s jó takarmányozásra azonban ezentúl is ügyelni kell, hogy még a sporadikus elvetelést is elkerülhessük.

(Köztelek, vol.7, 1897, no.75, p.1296-1297)

Olajpogácsa beszerzési forrása - Tök etetése tejelő tehenekkel.

Jaskó Géza

422. sz. kérdés. A „Tejgazdaság” 5. számában olvastam „A takarmányfélék befolyása a vaj minőségére” cz. cikket, kérem tudatni, hogy hol kaphatnék repcze- és napraforgó-olaj-pogácsát, mit én óhajtanék tehenészetembe megpróbálni, valamint arról is kérnék felvilágosítást, mily befolyással lehet tejure és vajra, ha a teheneknek mondjuk a pogácsába vagy tengeri- és árpadarába 4-5 kiló felszelt tököt kevernék, mert az nálunk most igen sok van s méterje alig kerül 70-80 krba.

(Felelet a 422. sz. kérdésre)

Bármiféle olajpogácsát vagy egyéb erőtakarmányt elég olcsón lehet beszerezni a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” útján, Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Tököt tejelő tehenekkel nagyon előnyösen lehet feletetni. A tök majdnem ugyan-olyan összetételű, mint a takarmányrépa és a különböző tápanyagok mellett sok vizet is tartalmaz, ami a tejhozam mennyiségére is kedvezően hat. Azonban nemcsak a tej mennyiségét növeli, hanem fehérjét és zsírt tartalmazó magvai a tejet is zsírosabbá teszik, s önként érthető, hogy az ilyen tejből nyert vaj is jobb minőségű lesz.

Fontos azonban, hogy a tököt magvastól együtt kell feletetni, mert a magvak tartalmazzák a legtöbb tápanyagot s magvak nélkül csak vizet takarmányozunk. Éppen ezen körülménynél fogva arra is ügyelni kell, hogy érett tököt etessünk a tehenekkel, mert az éretlen tök magvaiban kevesebb tápanyag foglaltatik.

Némi különbség van a vegyi összetételt illetőleg az uritök és a disznótök között is, de az jelentéktelen. Az uritök valamivel több fehérjét és kevesebb szénhydrátot tartalmaz, mint a disznótök. Tehenekkel etetve, lehetőleg apróra kell szeletelni körülbelül úgy, mint ahogy a répát szokás. Állítólag ugyan a tej sok töktől kesernyés ízű lesz, mi azonban csak akkor következik be, ha a tök romlott lenne.

Adható pedig teheneknek 1000 kgr. élő súlyra 25—30 kgr. Legczélszerűbb szecskával keverten adni, szokásos főzni is, ami azonban csak akkor indokolt, ha fagyott, penészes, vagy bármiképpen is meg van romolva. Egymagában azonban nem elegendő takarmány, hanem szükséges még más szálas és abraktakarmányt is nyújtani mellette.

(Köztelek, vol.7, 1897, no.77, p.1336)